



TÜRKİYE BAROLAR BİRLİĞİ

**DERNEKLER
YASASI
TASLAĞI**

2003



TÜRKİYE BAROLAR BİRLİĞİ



**DERNEKLER
YASASI
TASLAĞI**

2003

Türkiye Barolar Birliği

**İnsan Hakları Araştırma ve Uygulama Merkezi (İHAUM)
Yayın No: 3**

Dizgi - Baskı :



ŞEN MATBAA

Tel : (0.312) 229 64 54 - 230 54 50

Fax : (0.312) 229 64 54 - ANKARA

Neden Dernekler Yasası?

İnsanlık tarihi, insanların uzun ve çetin mücadeleler sonrası büyük bedeller ödeyerek, bugünkü çağdaş değerlere kavuştuğunu yazmaktadır.

Birçok insanın duraksamadan, sıraladığı ve kulaklara çok hoş gelen insan hakları, hukukun üstünlüğü, demokrasi, hukuk devleti gibi kavramlar uğruna kimi canlar kurban edilmiştir. Bugün dahi gereken biçimde ve etkinlikte kullanılamayan bu hak ve özgürlüklerin elde edilmesinde en önemli güç örgütlü mücadeledir. Geniş halk kitlelerinin beklenti ve istemlerini duyurabilmesinin en etkili yöntemi örgütlenmek ve demokratik yollardan yetkililere ulaştırmaktır.

Kuşkusuz, belirli kitlelerin ortak bir takım değerleri paylaşmak, bu değerleri geliştirmek, yaymak yanında, mensup olunan grubun istem ve beklentilerini demokratik yollarla ilgili ve yetkililere iletmesinin en kolay şekli, "Dernek" biçiminde örgütlenmeyle mümkündür.

Gelişmiş demokrasilerde, gönüllülerin kurduğu dernekler ve sivil toplum örgütleri, rejimin

omurgasını oluşturur. Çünkü demokrasi kültürü, yurttaş olma bilinci, hep bu örgütlerde gelişir ve biçimlenir. İşte böylesi önemli bir kurum olan derneklerle ilgili çalışma yapmayı, konuyla ilgili bir yasa taslağı hazırlamayı, ülke demokrasisi, sivil toplum insiyatifi bakımından yararlı bulduk.

Çalışmaları, TBB İnsan Hakları Araştırma ve Uygulama Merkezi Üyeleri ile dernek çalışmalarında ülkemizin yüz akı olan Çağdaş Yaşamı Destekleme Derneği yöneticileri birlikte yürütmüşler ve iyi bir taslak hazırlamışlardır.

TBB'nin daha önce hazırladığı ve kamuoyuna sunduğu "Anayasa" taslağından sonra, ikinci çalışma olan "Dernekler Yasası" taslağının, ülke demokrasisine ve sivil örgütlenmeye katkılar vereceği umut ve dileğiyle emeği geçenlere teşekkür ederim.

Av. Özdemir ÖZOK

TBB Başkanı

ÖNSÖZ

1983'de çıkarılan 2908 Sayılı Dernekler Yasası, demokratik bir hak ve insan haklarının bir parçası olan dernek kurma ve yürütme işlevini düzenlemekten çok, kurmama ve yürütmeme yasası şeklindeydi. Güvenlik Daire Başkanlığına bağlı olarak ve çoğu karakol görevleri yapmış polislerce yürütülmeye çalışılan örgütlenme hizmetleri, vatandaşların elini kolunu bağlamakta, insanların en masum etkinlik çabaları, tehlikeli ve yasa dışı davranışlar olarak değerlendirilmekte ve görevlilerin kuralları uygulama amaçlı baskısı ve yetkilerinden doğan güçleri, Sivil Toplumun yeni filizlenen örgütlenme istek ve bilincini yok etmekteydi.

Günümüzde 2908 Sayılı Dernekler Yasası'ndaki yoğun kısıtlama ve engellemelerin yanında, herhangi bir haksızlığı ya da olumsuz uygulamayı vatandaş olarak eleştirdiğinizde, karşınızda, **Polis Vazife ve Salahiyet Yasası'nı**, en masum ses vermede, tepki göstermede ise **Toplantı ve Gösteri Yürüyüşleri Yasası'nı** bulmaktasınız.

Bu durumun, Sivil Toplum Örgütlerinin gelişimini ve topluma katkısını, bunun yanında da demokratikleşmeyi ve çağdaşlaşmayı engellediği ve gerek yurt içinde gerekse yurt dışında, Türkiye'mizin görüntü ve algılanışını son derece olumsuz etkilediği artık herkesçe bilinen bir gerçektir.

Çağdaş Yaşamı Destekleme Derneği, Atatürk ilke ve devrimlerini korumak, geliştirmek ve eğitim yoluyla, çağdaş insan ve çağdaş topluma ulaşmak amacıyla çalışan bir Sivil Toplum Örgütü olarak, 2908 Sayılı Dernekler Yasası'nın hem kendisinden, hem de kişisel görüş ve davranışlarla kötü amaçlı kullanılmasından, çok çekmiş; soruşturmalar, acımasız denetimler ve imzasız mektuplara dayalı mahkeme evreleri geçirmiş bir kurumdur.

2908 Sayılı Dernekler Yasası'nın çağa ve AB'ye uyum sağlamada çok büyük bir engel olması nedeniyle ülkemizin yeni ve insan hakları temeline dayalı bir dernekler yasasına kavuşması için ÇYDD; deneyimli hukukçuların katkılarıyla, Emniyet Genel Müdürlüğü'nün konu hakkında bilgili ve çağdaş görüşlü, yurtdışı deneyimli genç komiserleriyle de bir araya gelip deneyim payla-

şarak, iki yılı aşkın bir süre çalışarak Dernekler Yasa Taslağını oluşturdu.

İkinci aşamada, ülkemizin en birikimli hukukçularını bir araya getiren TC Barolar Birliği'nin İnsan Hakları Araştırma ve Uygulama Merkezi Bilim ve Danışma Kurulu üyeleriyle toplantılar yapılarak, taslak, tümüyle ve tek tek maddeler olarak yeniden gözden geçirildi, gerekli düzeltme, ekleme ve çıkarmalar yapılarak son şeklini aldı.

TBMM'nin; binbir emek, birikim, bilgi ve deneyim ve ortak akılla hazırlanan bu taslağı en kısa sürede yasalaştırması ve ülkemizin Sivil Toplum Örgütlenmesinin önündeki engellerin, biraz olsun azaltılması en büyük beklentimizdir. Bu gerçekleşirse ülkemiz kazanacaktır.

Prof. Dr. Türkân Saylan
ÇYDD Genel Başkanı

İÇİNDEKİLER

YASA ÖNERİSİYLE İLGİLİ AÇIKLAMALAR	13
GENEL GEREKÇE	15
DERNEKLER YASASI TASLAĞI.....	20
BİRİNCİ BÖLÜM	20
AMAÇ – KAPSAM - TANIMLAR.....	20
I. Amaç ve Kapsam.....	20
II. Tanımlar	20
İKİNCİ BÖLÜM	21
DERNEKLEŞME ÖZGÜRLÜĞÜ VE KAPSAMI	21
I. Dernek Kurma Hakkı.....	21
II. Derneklerin Kuruluşu.....	21
III. Tüzük.....	22
IV. Dernek Sicili Ve Kayıt İşleri.....	22
V. İlk Genel Kurul Toplantısı.....	23
ÜÇÜNCÜ BÖLÜM	23
ÜYELİK.....	23
I. Üyeliğin Kazanılması.....	23
II. Üyeliğin Sona Ermesi.....	24
III. Üyeliğin Kapsamı	24

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM	25
DERNEK ORGANLARI	25
I. Kurul ve Organlar	25
II. Genel Kurul.....	26
III. Yönetim Kurulu	31
IV. Denetleme Kurulu	33
V. Organlara Seçilenlerin İdareye Bildirilmesi	34

BEŞİNCİ BÖLÜM	34
DERNEK ETKİNLİKLERİ	34
I. Genel Etkinlikler:.....	34
II. Uluslararası Etkinlik	35
III. Yabancıların Dernek Kurma Hakkı.....	36
IV. Derneklerin Ortak Etkinlikleri ve Birliktelikler	36
V. Ortak Çalışma ve Kaynak Aktarımı	36
VI. Yasak ya da İzne Bağlı Etkinlikler	37

ALTINCI BÖLÜM	38
DERNEKLERİN ÖRGÜTLENMESİ	38
I. Şubeler ve Örgütlenmeleri	38
II. Üst kuruluşlar: Federasyon ve Konfederasyonlar ...	39

YEDİNCİ BÖLÜM	41
DERNEKLERİN DENETİMİ	41

I. Genel Denetim.....	41
II. Özel Denetim	42
III. Başbakanlık Dernekler Danışma ve Gözetim Kurulu Oluşturulması.....	43

SEKİZİNCİ BÖLÜM

DERNEKLERİN SONA ERMESİ	43
I. Kendiliğinden	43
II. Genel Kurul Kararı ile Sona Erme	44
III. Mahkeme Kararı ile Sona Erme	45
IV. Suç Kaynağı Durumuna Gelen Derneklerin Kapatılması.....	46
V. Tasfiye	47
VI. Gençlik ve Spor Kulüpleri.....	48

DOKUZUNCU BÖLÜM

ÇEŞİTLİ HÜKÜMLER	50
I. Kamu Yararına Çalışma Niteliği	50
II. Derneklerin Gelirleri	51
III. Derneklere Yapılacak Yardımın Şartları	52
IV. Defter ve Kayıtlar	53
V. Gelir ve Giderlerde Usul.....	54
VI. Taşınmaz Mal Edinme	55
VII. İzni Gerektiren Dernek Adları.....	55
VIII. Dernek Çalışmalarına Yasak Olan Yerler.....	55

IX. Türk Vatandaşlarının Yurt Dışında Kurdukları Dernekler	56
X. Muhakeme Usulü	56
ONUNCU BÖLÜM	57
SON HÜKÜMLER	57
I. Derneklerin Sandık Kurması	57
II. İktisadi İşletme Kurulması	58
III. Lokal Açma	58
IV. Uygulamaya İlişkin Hükümler	58
Cezai Hükümler	59
Yürürlük	59
Yürütme	59

YASA ÖNERİSİYLE İLGİLİ ÖN AÇIKLAMALAR

1. Bu taslak, dernek ve diğer yurttaş girişimlerini, insan hakları doğrultusunda örgütlenme hak ve özgürlüklerinin düzenlenmesi olarak almaktadır. Bu nedenle yürürlükteki yasada, örgütlenmeleri ayrı kurallara bağlanmış “öğrenciler” ve “özürlüler” (sakatlar) ile ilgili kısıtlayıcı bölümler buraya alınmamıştır.

Yasa, “fiil ehliyetine sahip 18 yaşını bitiren herkes” derken, insan hakları ve özgürlüklerin geçerli olduğu bir ülkede, öğrencileri ve özürlüleri de kapsamaktadır. Devlet onlara ayrıca kısıtlama getiremez.

Öğrencilerle ilgili kayıtlayıcı kuralları dilerse üniversiteler kendi yönetmelikleriyle belirleyebilirler.

2. Bu taslağa, TCY'deki ceza maddelerinin alınmasına gerek görülmemiştir. Yeni yasanın insan hakları ve özgürlüklere dayalı olması nedeniyle, TCY'deki cezalandırmaların da yeniden

gözden geçirilmesi, uyarı yönteminin ve ölçülülük ilkesinin getirilmesi gerekmektedir.

3. Dernekler yasasıyla uyum sağlanabilmesi için şu yasaların da çağdaşlaştırılması, evrensel insan hakları ve özgürlüklere uyarlanması gerekmektedir.

- a) **Yardım Toplama Yasası,**
- b) **Toplantı ve Gösteri Yürüyüşleri Yasası,**
- c) **Polis Vazife ve Salahiyetleri Yasası,**
- d) **Türk Ceza Yasası**

GENEL GEREKÇE

II. Meşrutiyet'in ilanıyla Kanun-u Esasi'de 1909'da gerçekleştirilen değişikliklerle tarihimizde ilk kez dernek özgürlüğü tanındı. Aynı yıl, 1901 Fransız Dernekler Yasası'ndan esinlenilerek hazırlanan Cemiyetler Kanunu yürürlüğe kondu. 1938'de yeni bir Cemiyetler Kanunu kabul edildi. 1972'de yeni bir Dernekler Yasası hazırlandı. 1983'te ise günümüzdeki 2908 sayılı Dernekler Kanunu yürürlüğe kondu. Bu yasa, olağanüstü ortam ve koşulların damgasını taşımakta olduğundan aşırı sınırlayıcı ve yasaklayıcı bir özelliğe sahiptir.

Gerçekten ülkemizde derneklerin yaklaşık yüz yıllık tarihi incelendiğinde, demokratik gelişimle dernek özgürlüğünün düzeyi arasında tam bir koşutluk gözlenir. Bu doğal bir ilişkidir; çünkü dernek özgürlüğü tanınmadan demokratik rejimin vazgeçilmez temeli olan çoğulcu toplum yapısı kurulamaz. Bu nedenle demokratikleşme ile dernek özgürlüğü arasındaki organik bağ göz önüne alınarak, XXI. Yüzyıl Türkiye'si için bu yasa taslağı hazırlanmıştır. Bu taslak, bireysel özgürlüklerin toplum olarak kullanımını için der-

neksel örgütlenmeyi çerçeve almaktadır. Dernek, gönüllülük temelinde kurulan özel bir örgütlenme biçimi olduğundan öncelikle bir insan hakları ve özgürlük konusudur.

Demokrasi ile sıkı bağlantı sonucu derneksel gelişme, insan hakları doğrultusunda örgütlenme hak ve özgürlüğünü düzenleyerek çoğulcu siyasal rejimleri de dönüşüme uğratmıştır:

- Çağdaş toplumlarda, DERNEK'ler, halkla devletin birlikteliğiyle demokrasiye ulaşmanın vazgeçilmez öğeleridir. Artık “yönetim” yerini, “yönetişim”e bırakmıştır.
- 2908 sayılı yasa, yasa=yasak mantığıyla yapılmış bir 12 Eylül yasasıdır ve örgütlenmeyi caydırıcı, yurttaşları potansiyel suçlu olarak gören, yasak ve cezalarla dolu, çağdaşlaşmanın önünü tıkayan bir konumdadır.
- İnsan hakları ve dernekleşme, “polisye” değil, “toplumsal” bir olgudur; derneksel örgütlenme, “güvenlik” değil “özgürlük” konusudur.

- Derneklerin kuruluş ve örgütlenmesi kolaylaştırılmalı, amaçları doğrultusunda her türlü etkinliği, izin ve polis takibi gerekmeden yapabilmeleri sağlanmalıdır. İlgili makamları bilgilendirmek amacıyla bildirim yeterli olmalıdır.
- Dernekler “Güvenlik Güçleri” yerine bağımsız bir “Danışma ve Denetleme Birimi”ne bağlanmalı ve burada yalnızca evrensel değerler, insan hakları, hukuk ve örgütlenme konularında eğitilmiş çağdaş uzmanlar görev almalıdır.
- Dernekler, her yıl mali etkinliklerini içeren raporlarını bir bildirim formuyla bu birime vermeli, sürekli denetim kaldırılmalı, iç denetim esas olmalıdır.
- Derneklerle ilgili bilgi edinmekle görevlendirilebilecek kolluk ya da maliye elemanları, kimlikleri ve konuyla ilgili açıklamaları içeren yazılı başvuruyla ancak derneklere gelebilmeli; yönetim kurulu görevlileri olmadan ve belgesiz, rasgele soruşturmalar yapılmamalıdır.

- Dernekler, hakim kararı olmadan aranmamalı; denetimler, asılsız ihbarlarla değil, geçerli nedenlerle ve hakim onayıyla yapılmalı; cezalar ölçülülük ilkesiyle bağdaşmalı ve yalnızca para cezası uygulanmalıdır.
- Derneklerde, yasal ve denetime açık olarak vakıflardaki gibi gelir – gider, karar ve demirbaş defteri dışında defterler tutma zorunluluğu olmamalıdır.
- Devlet bütünlüğüne ve laik rejime yönelik ya da gelirleri kişiselleştirme ve kötüye kullanma şeklindeki her eylem, tüm diğer suçlar gibi genel hukuk ilkeleri ve yasalar çerçevesinde işleme tabi tutulmalıdır.
- Yurttaşların belli amaçlarla, örgütlenme gerekmeden oluşturdukları yurttaş girişimleri ve STÖ'lerin yine ortak konular da bir araya gelip durum değerlendirmesi ve görüş bildirmek için platform, birlik, koza vb. eylemli topluluklar şeklinde kendilerini ifade etmeleri yasaklanmamalı, engellenmemeli, tersine des-

teklennmelidir. Bu topluluklar, derneklerle tanınan güvenceden yararlanmalıdır.

- Dernekler, benzer amaçla kurulmuş dernek ve vakıflarla ortak proje ve çalışmalar yapabilmeli, genel kurullarının ve yönetim kurullarının kararlarıyla birbirlerine kaynak aktarabilmelidir.
- Dernekler, tanıtım amacıyla kullandıkları her türlü iletişim araçlarında banka hesap numaralarını bildirebilmeli ve yetki verilmiş görevlileri aracılığıyla dernek dışındaki etkinliklerinde makbuz karşılığı bağış alabilmelidir.
- Yeni yasa, başlangıç kısmında, Sivil Toplum Örgütleri'ne özgürce çalışıp artı değer üretme coşkusunu verecek olumlu iletilerle başlamalıdır.

DERNEKLER YASASI TASLAĞI

BİRİNCİ BÖLÜM

AMAÇ - KAPSAM - TANIMLAR

I. Amaç ve Kapsam

Madde 1 – Bu yasanın amacı insan hakları doğrultusunda örgütlenme hak ve özgürlüğünü düzenlemektir.

Tüzel kişiliğe sahip olan dernekler en az yedi gerçek ya da tüzel kişinin, kazanç paylaşma dışında, belirli ve ortak bir amacı gerçekleştirmek üzere, bilgi ve etkinliklerini sürekli olarak birleştirmek suretiyle kurulur.

Toplumsal sorunların çözümüne katkıda bulunmak amacıyla oluşturulan platform, girişim, koza, birlik vb., eylemli topluluklar, demokratik yurttaş girişimleri olarak dernekler gibi bu hak ve özgürlüklerden yararlanırlar.

II. Tanımlar

Madde 2 – Bu yasanın uygulanmasında:

1 – Dernek merkezi, derneğin fiilen yönetildiği yerleşim yerini ifade eder,

2 – İl veya ilçenin en yüksek yöneticisi, valiyi ya da kaymakamı ifade eder.

3 –Dernek terimi, federasyon ve konfederasyon gibi üst örgütlenmelerini kapsamına alır.

İKİNCİ BÖLÜM

DERNEKLEŞME ÖZGÜRLÜĞÜ VE KAPSAMI

I. Dernek Kurma Hakkı

Madde 3— Herkesin, önceden izin almaksızın dernek kurma hak ve özgürlüğü vardır.

Amacı ve konusu suç oluşturan dernek kurulamaz.

II. Derneklerin Kuruluşu

Madde 4— Dernekler, kurucuların kuruluş bildirimini il veya ilçenin en yüksek yönetim makamına vermesiyle tüzel kişilik kazanırlar.

Kuruluş bildirimi, dernek tüzüğünü ve kurucuların kimlik bilgilerini içerir.

Bildirim makamı, sadece kuruluş bildiriminde belirtilen belgelerin bulunup bulunmadığını saptamakla yetinir ve alındı belgesi verir.

III. Tüzük

Madde 5 — Dernek tüzüğünde derneğin adı, amacı, çalışma konuları, yerleşim yeri, kurucuları, gelir kaynakları, üyelik koşulları, üyelikten çıkma ve çıkarılma koşulları, organları ve örgütü ile geçici yönetim kurulunun gösterilmesi zorunludur.

Dernekler, siyasi parti ve sendika ad ve simgelerini kullanamazlar.

IV. Dernek Sicili Ve Kayıt İşleri

Madde 6 — Derneklerin sicili ve kayıt işleri, her il ve ilçede hukuk işleri müdürlüğünce tutulur.

Derneklere ilişkin istatistik ve danışma hizmetleri ile ulusal ölçekte denetim yetkisi, Başbakanlık Dernekler Danışma ve Gözetim Kurulu tarafından yerine getirilir ve kullanılır. Bu kurulun işleyiş ve yetkileri yönetmelikle belirlenir ve yürürlüğe konur.

V. İlk Genel Kurul Toplantısı

Madde 7 — Dernekler, tüzel kişilik kazanmalarından itibaren altı ay içinde ilk genel kurul toplantılarını yapmak ve zorunlu organlarını oluşturmakla yükümlüdürler. İlk genel kurul toplantısında, olağan genel kurul toplantısına çağırma usulleri uygulanır.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

ÜYELİK

I. Üyeliğin Kazanılması

Madde 8 – Fiil ehliyetine sahip bulunan her gerçek kişi ve tüzel kişiler derneklere üye olma hakkına sahiptirler. Hiç kimse, bir derneğe üye olmaya ya da üyelikten çıkmaya zorlanamaz. Hiçbir dernek de üye kabul etmeye zorlanamaz.

Çocuklar için, Birleşmiş Milletler Çocuk Hakları Sözleşmesi hükümleri uygulanır.

Yazılı olarak yapılacak üyelik başvurusu, tüzükte başkaca bir kural yoksa, dernek yönetim kurulunca en çok otuz gün içinde karara bağlanır ve sonuç yazıyla başvuru sahibine bildirilir.

II. Üyelğin Sona Ermesi

Madde 9 – Üyelik için yasada veya tüzükte aranan nitelikleri sonradan yitirenlerin dernek üyeliği kendiliğinden sona erer.

Hiç kimse, dernekte üye kalmaya zorlanamaz. Tüzükte üyelikten ayrılma ve çıkarılma nedeni ve biçimleri belirtilir.

Üye, ancak haklı nedenle çıkarılabilir. Bu çıkarma kararına, ilk genel kurulda itiraz edilebilir.

III. Üyelğin Kapsamı

A. Üyelerin Hakları

1. Eşitlik ilkesi

Madde 10 – Dernek üyeleri eşit haklara sahiptirler. Dernek, üyeleri arasında eşitliği bozan ya da bazı üyelere ayrıcalık tanıyan uygulamalar yapamaz.

Her üyenin, derneğin faaliyetlerine eşit olarak katılma hakkı vardır.

2. Oy hakkı

Madde 11 – Her üyenin genel kurulda bir oy hakkı vardır, üye oyunu doğrudan kullanmak zorundadır.

Onursal üyelerin oy hakkı yoktur.

B. Üyelerin Yükümlülükleri

1. Ödenti verme

Madde 12 – Üyelerin ödenti vermesi, tüzükte düzenlenir. Tüzükte düzenleme yoksa, ödentilerin tutarı genel kurulca belirlenir. Dernekten çıkan ya da çıkarılan üye, üye olarak bulunduğu sürenin ya da dönemin ödentisini vermek zorundadır.

Onursal üyeler ödenti vermek zorunda değildir.

2. Diğer yükümlülükler

Madde 13 – Üyeler, dernek düzenlemelerine uymakla yükümlüdür.

Her üye, derneğin amacına uygun davranmak, özellikle amacın gerçekleşmesini güçleştirici ya da engelleyici nitelikteki davranışlardan kaçınmakla yükümlüdür.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM DERNEK ORGANLARI

I.Kurul ve Organlar

Madde 14 – Her dernekte:

1. Genel Kurul,

2. Yönetim Kurulu,

3. Denetleme Kurulu,

oluşturulur.

Dernekler, yukarıda belirtilen zorunlu organları dışında başka organlar da oluşturabilir; ancak bu organlara zorunlu organların görev, yetki ve sorumlulukları devredilemez.

II. Genel Kurul

A.Niteliği ve Oluşumu

Genel Kurul derneğin en yetkili karar organı olup, derneğe kayıtlı üyelere oluşur.

B.Toplanması

1.Olağan toplantı

Madde 15 – Genel kurul, dernek tüzüğünde belirtilen zamanlarda yönetim kurulunun çağrısı üzerine toplanır.

Olağan genel kurul toplantılarının en geç iki yılda bir yapılması zorunludur.

2.Olağanüstü toplantı

Madde 16 – Genel Kurul, yönetim ya da denetleme kurulunun gerekli gördüğü hallerde ya da dernek üyelerinden beşte birinin yazılı isteği

üzerine, yönetim kurulunca olağanüstü toplantıya çağrılır.

Yönetim kurulu genel kurulu toplantıya çağırılmazsa, üyelere herhangi birinin başvurusu üzerine, sulh hukuk hakimliğince üç üye genel kurulu toplantıya çağırarak görevlendirilir.

C.Toplantıya Çağrı

Madde 17 – Yönetim kurulu, dernek tüzüğüne göre genel kurula katılma hakkı bulunan üyelerin listesini düzenler. Genel kurula katılacak üyeler en az on beş gün önceden, günü, saati, yeri ve gündemi yerel bir gazetede ilan edilmek suretiyle toplantıya çağrılır. Bu çağrıda, çoğunluk sağlanamaması nedeniyle toplantı yapılmazsa, ikinci toplantının ne zaman yapılacağı da belirtilir.

Toplantı başka bir nedenle geri bırakılırsa, bu durum, geri bırakma nedenleri de belirterek, toplantı ilanının yapıldığı gazeteyle ikinci bir ilan verilerek üyelere duyurulur; ikinci toplantının, geri bırakma tarihinden itibaren, en geç iki ay içinde yapılması zorunludur.

D.Toplantı Yeri Ve Toplantı Yeter Sayısı

Madde 18 – Genel kurul toplantıları, tüzükte aksi yönde bir hüküm bulunmadıkça dernek merkezinin bulunduğu yerde yapılır.

Genel kurul, oy hakkı bulunan üyelerin yarısından bir fazlasının, derneğin feshi ve tüzük değişikliği hallerinde ise üçte ikisinin katılımıyla toplanır.

17. maddenin birinci fıkrasına göre yapılan ilk toplantıda yeter sayı sağlanamazsa, ikinci toplantıda çoğunluk aranmaz. Ancak bu ikinci toplantıya katılan üye sayısı, dernek yönetim ve denetleme kurulları üye tam sayıları toplamının iki katından az olamaz.

E. Toplantı Usulü

Madde 19 – Dernek genel kurul toplantıları, ilanda belirtilen il veya ilçenin en yüksek yönetim makamına bildirilen gün, saat ve yerde yapılır.

Genel kurula katılacak üyeler, yönetim kurulunca düzenlenen listedeki adları karşısına imza koyarak toplantı yerine girerler.

Toplantı yeter sayısı sağlanmışsa, durum bir tutanakla saptanır ve toplantı, yönetim kurulu

başkanı ya da görevlendireceği yönetim kurulu üyelerinden biri tarafından açılır.

Açılıştan sonra, toplantıyı yönetmek üzere bir başkan ve yeteri kadar başkan vekili ile yazman seçilir.

Genel kurul toplantısında yalnız gündemde yer alan maddeler görüşülür. Ancak, toplantıda hazır bulunan üyelerin en az onda biri tarafından görüşülmesi istenen konuların gündeme alınması zorunludur.

Toplantının yönetimi genel kurul başkanına aittir. Yazmanlar toplantı tutanağını düzenler ve başkanla birlikte imzalar.

Toplantı sonunda, bütün tutanak ve belgeler yeni yönetim kuruluna teslim edilir.

F.Genel Kurulun Görev ve Yetkileri

Madde 20- Aşağıda yazılı konular, genel kurulca görüşülüp karara bağlanır.

1. Dernek organlarının seçilmesi,
2. Dernek tüzüğünün değiştirilmesi,
3. Yönetim ve denetleme kurulları raporlarının görüşülmesi, yönetim kurulunun aklanması,

4. Yönetim kurulunca hazırlanan bütçenin görüşülüp aynen veya değiştirilerek kabul edilmesi,

5. Şube açılması, kapatılması ve temsilcilik verilmesi konusunda yönetim kuruluna yetki verilmesi,

6. Dernek için gerekli taşınmaz malların satın alınması ya da mevcut taşınmaz malların satılması konusunda, yönetim kuruluna yetki verilmesi,

7. Üyeliğe kabul ve üyelikten çıkarma hakkındaki itirazlarda son kararın verilmesi,

8. Derneğin federasyona katılması ya da federasyondan ayrılması,

9. Derneğin uluslararası çalışmalar yapması, yurt dışındaki dernek ya da kuruluşlara üye olarak katılması ya da üyelikten ayrılması,

10. Derneğin feshedilmesi,

11. Derneğin diğer organlarını denetleme ve onları haklı sebeplerle her zaman görevden alabilme,

12. Yürürlükteki yasalar ve dernek tüzüğünde genel kurulca yapılması belirtilen diğer görevlerin yerine getirilmesi.

G. Genel Kurul Kararları

1.Karar yeter sayısı

Madde 21 – Genel kurul kararları, toplantıya katılan üyelerin yarısından bir fazlasının oyuyla alınır. Tüzük değişikliği ve derneğin feshi kararları, ancak toplantıya katılan üyelerin üçte iki çoğunluğuyla alınabilir.

2.Oy hakkından yoksunluk

Madde 22 – Hiçbir dernek üyesi, dernek ile kendisi, eşi, üst soyu ve alt soyu arasındaki bir hukuki işlem ya da uyuşmazlık konusunda alınması gereken kararlarda oy kullanamaz.

3. Kararın iptali

Madde 23 – Toplantıda hazır bulunan, ancak yasaya ya da tüzüğe aykırı olarak alındığını öne sürerek genel kurul kararlarına katılmayan her üye, karar tarihinden başlayarak bir ay içinde; toplantıda hazır bulunmayan her üye kararı öğrenmesinden başlayarak bir ay içinde ve her durumda karar tarihinden başlayarak üç ay içinde mahkemeye başvurarak kararın iptalini isteyebilir.

III. Yönetim Kurulu

A. Oluşumu

Madde 24 – Yönetim kurulu, beş asıl ve beş yedek üyeden az olmamak üzere dernek tüzüğünde belirtilen sayıda üyeden oluşur. Asıl üyeliklerde boşalma olduğu takdirde, yedek üyelerin göreve çağrılması zorunludur.

Yönetim kurulu üye sayısı, boşalmalar nedeniyle yedek üyelerin göreve çağrılmasına rağmen üye tam sayısının yarısının altına düşerse genel kurul, kalan yönetim kurulu üyeleri ya da denetleme kurulu tarafından bir ay içinde olağanüstü toplantıya çağrılır. Çağrı yapılmazsa, üyelerden birinin istemi üzerine, sulh hukuk hakimi üç üyeyi genel kurulu toplantıya çağırmakla görevlendirir.

B. Görevleri

Madde 25 –Yönetim kurulu, aşağıdaki görevleri yerine getirir;

1. Derneği temsil etmek, kendi üyelerinden birine ya da bir üçüncü kişiye bu konuda yetki vermek.

2. Derneğin gelir ve gider hesaplarına ilişkin işlemleri yapmak ve gelecek döneme ait bütçeyi hazırlayarak genel kurula sunmak,

3. Türk vatandaşı olmayanların dernek üyeliğine kabulü durumunda, bunları on gün içinde il ya da ilçenin en yüksek yönetim makamına bildirmek,

4. Dernek tüzüğünün ve yürürlükteki yasaların kendisine verdiği diğer işleri yapmak ve yetkileri kullanmak,

5. Genel kurulun kendisine verdiği yetkileri kullanmak.

IV. Denetleme Kurulu

Madde 26 – Denetleme kurulu, üç asıl ve üç yedek üyeden az olmamak üzere, dernek tüzüğünde belirtilen sayıda üyeden oluşur.

Bu kurul, denetleme görevini dernek tüzüğünde belirtilen kural ve yöntemlere göre ve bir yılı geçmeyen aralıklarla yapar ve denetleme sonuçlarını bir rapor halinde yönetim kuruluna ve toplandığında genel kurula sunar.

V. Organlara Seçilenlerin İdareye Bildirilmesi

Madde 27 – Genel kurulca yapılan seçimi izleyen bir ay içinde, yönetim kurulu tarafından, yönetim ve denetleme kurulları ile derneğin diğer organlarına seçilen asıl ve yedek üyelerin ad ve soyadları, baba adları, doğum yeri ve tarihleri, meslekleri ve yerleşim yerleri dernek merkezinin bulunduğu il veya ilçenin en yüksek yönetim makamına yazı ile bildirilir.

BEŞİNCİ BÖLÜM DERNEK ETKİNLİKLERİ

I.Genel Etkinlikler:

Madde 28 – Dernekler, amaçlarını gerçekleştirmek üzere, tüzüklerinde belirtilen çalışma konuları ve biçimleri doğrultusunda etkinlikte bulunurlar. Bu etkinlikler izne bağlı değildir. Derneklerin basın açıklamaları ve bildirimleri, yayınları vb. için izin alınması gerekmez.

Dernekler, nitelikleri ile bağdaşan hak ve sorumluluklara sahiptirler.

Dernek etkinlikleri ile ilgili yasak ve sınırlamalara aykırılık durumunda, ölçülülük ilkesi gereğince Cumhuriyet Savcısı, önce aykırılığın düzeltilmesini ister. Sonra, uyarıda bulunur. Daha sonra, para cezasının uygulanması ya da derneğin faaliyetten alıkonması amacıyla Sulh Hukuk hakimine başvurur.

II. Uluslararası Etkinlik

A.Etkinlik Serbestliği

Madde 29 – Dernekler, tüzüklerinde gösterilen amaçları gerçekleştirmek üzere, uluslararası etkinlik ve işbirliğinde bulunabilirler, yurt dışında şube açabilirler ve yurtdışında kurulmuş bulunan dernek ya da kuruluşlara üye olarak katılabilirler.

B.Yabancı Dernekler

Madde 30 – Yabancı dernekler, uluslararası alanda işbirliği yapılmasında yarar görülen durumlarda ve karşılıklı olmak koşuluyla, Dışişleri Bakanlığının görüşü alınarak İçişleri Bakanlığının izniyle Türkiye’de etkinlik ve işbirliğinde bulunabilirler, şube açabilirler, üst kuruluşlar kurabilirler ve üst kuruluşlara katılabilirler.

III. Yabancıların Dernek Kurma Hakkı

Madde 31 – Türkiye’de yerleşme hakkına sahip olan yabancı gerçek kişiler, karşılıklı olmak koşuluyla dernek kurabilirler ya da kurulmuş derneklere üye olabilirler.

Onursal üyelik için bu koşul aranmaz.

IV. Derneklerin Ortak Etkinlikleri ve Birliktelikler

Madde 32 - Dernekler, amaçlarıyla doğrudan ya da dolaylı olarak ilgisi bulunan ve yasalarca yasaklanmayan alanlarda, konu, yer ve süre ile sınırlı olarak kendi aralarında ya da vakıf, sendika vb. kuruluşlarla ve demokratik yurttaş girişimleriyle görüş alışverişinde ve işbirliğinde bulunabilir ve yetkili organlarının kararları ile, tüzel kişiliğe sahip olmayan kurullar oluşturabilirler.

V. Ortak Çalışma ve Kaynak Aktarımı

Madde 33 – Dernekler ve vakıflar, benzer amaçlar taşıdığı anda, ortak projeler yapabilirler; genel kurullarında ve yönetim kurullarında kararlar alarak birbirlerine kaynak aktarımı yapabilirler; bu aktarımı bilançolarında belirtirler.

VI. Yasak ya da İzne Bağlı Etkinlikler

A.Milli Savunma ve Kolluk Hizmetlerine Hazırlayıcı Faaliyette Bulunma Yasağı

Madde 34 - Dernekler, askerliğe, milli savunma ve kolluk hizmetlerine hazırlayıcı öğretim ve eğitim etkinlikleri yapamazlar. Bu amaçları gerçekleştirmek üzere kamp ya da talim yerleri açamazlar.

Dernek üyeleri, üniforma, kol bağı ya da benzer işaretler kullanamazlar.

B.Derneklerin Kurabileceği Tesisler

Madde 35 - Derneklerin, tüzüklerinde gösterilen amaçları gerçekleştirmek üzere, yasaların dernekler için yasaklamadığı eğitim ve öğretim faaliyetleri için, okul, öğretmen lojmanı, yurt, pansiyon, lokal, toplum merkezleri, tiyatro ve konser salonları, kitaplık ve okuma odası ve benzer sosyal yardım çalışmalarını için çocuk bakım yuvası, huzurevi, aş ocağı; sportif etkinlikler için spor saha ya da salonu, meskun yerler dışında kamp tesisleri vb. halkın yararına kurumları kurmaları ve işletmeleri, ilgili resmi kuruma bildirimine bağlıdır. Bu konuya ilişkin hükümler, yürürlüğe konulacak yönetmelikle belirlenir.

C. Silah Bulundurma Yasası

Madde 36 – Derneklerin merkez ve şubelerinde ya da bunlara bağlı eklentilerinde, ateşli silahlarla patlayıcı maddelerin, kesici, delici ve yaralayıcı aletler ile, 6136 sayılı yasa kapsamına giren silahların bulundurulması yasaktır.

Ancak, avcılık, folklor ve spor derneklerinin niteliklerinin gerektirdiği silahların sağlanması ve bulundurulmasına, İçişleri Bakanlığınca izin verilebilir. İzin belgesinde silahların cinsi, niteliği ve miktarı açıkça belirtilir.

ALTINCI BÖLÜM

DERNEKLERİN ÖRGÜTLENMESİ

I. Şubeler ve Örgütlenmeleri

Madde 37 –Dernekler, tüzüklerinde belirtilmiş olmak koşuluyla, genel kuruldan alacağı yetkiyle, yönetim kurulu kararıyla gerekli görülen yerlerde şube açabilirler.

Şubeler, dernekler gibi örgütlenirler.

Şubelerin kaçar delege ile merkez genel kurulunda temsil edilecekleri, demokratik temsil ilkesine aykırı olmamak koşuluyla, dernek tüzüğünde belirtilir.

Bu yasa hükümleri, şubelere de uygulanır.

II. Üst kuruluşlar: Federasyon ve Konfederasyonlar

1. Kuruluş ve tüzelkişiliğın kazanılması

Madde 38 –Federasyonlar, kuruluş amaçları aynı olan en az beş derneğin, amaçlarını gerçekleştirmek üzere kendi genel kurul kararları ile bir araya gelmeleri; konfederasyonlar ise, kuruluş amaçları aynı olan en az üç federasyonun üye sıfatı ile bir araya gelmeleriyle kurulur.

Federasyon ve konfederasyonlar, tüzüklerinden dört örneğini kuruluş bildirisine ekli olarak il ya da ilçenin en yüksek yönetim makamına vermekle tüzel kişilik kazanırlar.

Kuruluş bildirisine ayrıca, federasyonu oluşturan derneklerle konfederasyonu oluşturan federasyonların genel kurullarında üst kuruluşa katılma hakkında alınmış olan kararların dört örneği eklenir.

Tüzükler, Dernekler Danışma ve Gözetim Kuruluna gönderilir.

2. Tüzükler

Madde 39 –Her federasyon ve konfederasyonun bir tüzüğü bulunur. Bu tüzükte madde 5'te gösterilen konulardan başka:

1. Kuruluşu oluşturan dernek federasyonlarının adları, merkezleri ve yerleşim yerleri,

2. Üyelerin kuruluşu ödeyecekleri katılma payları,

3. Federasyon ve konfederasyonun organlarının oluşmasına kadar geçecek süre içinde işleri yürütmeye ve temsile yetkili geçici yönetim kurulu üyelerinin ad ve soyadları, yerleşim yerleri, yazışma yapma ve bildirim almaya yetkili kişi ya da kişilerin ad, soyad ve adresleri gösterilir.

3.Ortak Hükümler

Madde 40 – Dernekler, bağlı oldukları federasyonun; federasyonlar da bağlı oldukları konfederasyonun genel kurulunda, demokratik temsil ilkesine aykırı olmamak koşuluyla tüzükte belirtilen sayıda üye ile temsil olunurlar. Temsilci üyeler, ilgili derneklerin ve federasyonların genel kurullarınca seçilir.

Federasyon ve konfederasyonlara ilişkin diğ er hususlar hakkında bu yasa hükümleri uygulanır.

YEDİNCİ BÖLÜM

DERNEKLERİN DENETİMİ

I. Genel Denetim

Madde 41

1. Dernekler, Yönetmelikle belirlenen defterleri tutmakla yükümlüdürler. Tüzüklerinde belirtilen şekilde yıllık iç denetimlerini yaparlar ve her yılın nisan ayı sonuna kadar, bir yıl önceki mali durum ve etkinlik raporlarını, Dernekler Danışma ve Gözetim Kurulu'na sunarlar.

Dernek merkezi, şubeleri ve eklentileri, konut dokunulmazlığına ilişkin Anayasal güvenceden yararlanır. Kamu düzeninin korunması ve suç işlenmesinin önlenmesi nedenlerinden biri ya da ikisine bağlı olarak usulüne göre verilmiş sulh ceza hakimi kararı olmadıkça, yine bu nedenlere bağlı olarak gecikmesinde sakınca bulunan durumlarda da kanunla yetkili kılınmış makamın

yazılı emri bulunmadıkça derneğe girilemez, arama yapılamaz ve buradaki eşyaya el konulamaz. Yetkili makamın kararı yirmi dört saat içinde görevli sulh ceza hakiminin onayına sunulur. Hakim, kararını el koyuştan sonraki ilk kırk sekiz saat içinde açıklar ve durumu sonuca bağlar.

II. Özel Denetim

Derneklerin yasal defterleri üzerinde, yasalara ve kuruluş amaçlarına aykırı olduğu yolunda açık kimliği ve adresi belli, doğruluğu konusunda somut verilere dayanan veya doğruluğu kanıtlanan şikayetler üzerine, Dernekler Danışma ve Gözetim Kurulu tarafından gerekçesi yazılı olarak bildirilmek koşuluyla denetleme yapılır.

Derneklerle ilgili yasal konularda bilgi edinmek üzere görevlendirilebilecek kolluk ya da maliye elemanları, kimlikleri ve konuyla ilgili yazılı talepleri olmadan ve yönetim kurulunun yetkili görevlileri bulunmadan keyfi soruşturma yapamazlar.

II. Başbakanlık Dernekler Danışma ve Gözetim Kurulu Oluşturulması

Madde 42 – Dernekler ile ilgili hizmetleri yürütmek, tüzüklerinde gösterilen amaç ve bu amacın gerçekleştirilmesi için sürdürüleceği belirtilen konularda çalışma yapıp yapmadıklarını, defterlerini ve hesaplarını yürürlükteki yasalara ve tüzüklerine uygun olarak yürütüp yrtmediklerini denetlemek üzere, Başbakanlığa bağlı Dernekler Danışma ve Gözetim Kurulu oluşturulur. Bu birimin kuruluş, çalışma biçimi ve denetleme kural ve yöntemleri, ıkarılacak Yönetmelikle düzenlenir.

SEKİZİNCİ BÖLÜM

DERNEKLERİN SONA ERMESİ

I. Kendiliğinden Sona Erme

Madde 43 – Dernekler, aşağıdaki hallerde kendiliğinden sona erer:

1.ngrlen amacın gerçekleşmiş olması, gerçekleşmesinin olanaksız hale gelmesi veya önceden belirlenen sürenin sona ermesi,

2.İlk genel kurul toplantısının kanunda öngörülen sürede yapılmamış olması ve yapılan uyarılara karşın durumun düzeltilmemesi, zorunlu organların oluşturulmamış olması,

3.Borç ödeyemeyecek duruma düşmüş olması,

4.Tüzük gereğince yönetim kurulunun oluşturulmasının olanaksız hale gelmesi,

5.Olağan genel kurul toplantısının geçerli nedenler olmaksızın üst üste iki kez yapılmaması,

6. Federasyonlarda üye sayısının beşten ve konfederasyonlarda üçten aşağı düştüğü ve bu eksikliklerin üç ay içerisinde giderilmediği durumlarda, haklarında kendiliğinden dağılma hükümleri uygulanır.

Üyelerden herhangi biri, sulh hakiminden, derneğin kendiliğinden sona erdiğinin tespitini isteyebilir. Hakim, karar vermeden önce ilgili derneğe makul bir süre vererek uyarıda bulunur.

II. Genel Kurul Kararı ile Sona Erme

Madde 44 - Dernek genel kurulu her zaman derneğin ya da şubelerinin feshine karar verebilir. Genel kurulun derneğin feshine karar vermesi için, tüzüğe göre genel kurula katılma

hakkına sahip bulunan dernek üyelerinin en az üçte ikisinin toplantıda hazır bulunması şarttır. İlk toplantıda bu çoğunluğun sağlanamaması durumunda, ikinci toplantıya katılan üye sayısı ne olursa olsun, fesih konusu görüşülebilir. Feshe ilişkin kararın, toplantıda hazır bulunan üyelerin üçte iki çoğunluğu ile verilmesi zorunludur.

Derneğin feshi, yönetim kurulu tarafından beş gün içinde il veya ilçenin en yüksek yönetim makamına yazıyla bildirilir.

Bir derneğin kapatılması için dava açıldıktan sonra, derneğin genel kurulu tarafından verilen fesih kararı, açılmış bulunan davanın yürütülmesine ve kapatma kararı verilmesi halinde doğacak hukuki sonuçlara engel olmaz.

III. Mahkeme Kararı ile Sona Erme

Madde 45 – Dernekler, aşağıda sayılan durumlarda, bir ilgilinin ihbarı ya da Cumhuriyet Savcısının açacağı dava üzerine, Asliye Hukuk Mahkemesince feshedilebilir:

1. Yetkili makamlarca yapılan yazılı isteme rağmen, kuruluş bildirisi ve eklerindeki yasaya aykırılık ya da eksikliklerin otuz gün içinde giderilmemesi,

2. Olağan genel kurul toplantısının tüzükte belirtilen süre içinde yapılmaması ya da yasal olarak oluşturulması zorunlu organların oluşturulmaması ve yetkili makamın yazılı uyarısına rağmen bu zorunluluğun üç ay içerisinde yerine getirilmemesi,

Bu yasa dışında diğer yasalarda öngörülen ve derneğin kapatılmasını gerektiren durumlarda mahkeme, dava sırasında faaliyetten alıkoyma dahil gerekli önlemleri alır. Cumhuriyet Savcısı duruşmada hazır bulunur.

III. Suç Kaynağı Durumuna Gelen Derneklerin Kapatılması

Madde 46 – Dernekler;

1. Ülkenin başka başka yerlerinde olsa bile,

a)Dernek yöneticileri tarafından ya da dernek yöneticileri ve dernek üyelerinin katılımı ile, siyasi ya da ideolojik amaçla suç işlenmiş olduğunun,

b)Dernek üyesi tarafından işlenen siyasi ya da ideolojik amaçlı suçlara, dernek yöneticilerinin azmettirmesi, teşviki, zorlaması, yardımı ya da kolaylık sağlaması suretiyle gerçekleştiğinin saptanması,

2.Derneğin suç sayılan eylemlerin kaynağı haline geldiğinin, kesinleşen mahkeme kararı ile belirlenmesi durumunda, dernek bir ilde faaliyet gösteren derneklerden ise, ilgili valiliğın veya Cumhuriyet Savcılığının; birden çok ilde faaliyet gösteren derneklerden ise, İçişleri Bakanlığının ya da dernek merkezinin bulunduğu il valiliğinin veya Cumhuriyet Savcılığının istemi üzerine, mahkemece temelli olarak kapatılır.

IV. Tasfiye

Madde 47 — Genel kurulca feshedilen ya da kendiliğinden dağıldığı belirlenen derneklerin mal, para ve haklarının tasfiyesi, tüzüklerinde gösterilen esaslara göre yapılır. Tüzüklerinde, mal, para ve hakların tasfiyesinin esaslarını tespiti genel kurulun kararına bırakılmış olduğu halde genel kurulca bir karar alınmamış ya da genel kurul toplanmamışsa, derneklerin bütün para, mal ve hakları, amacına en yakın derneğe geçer.

Feshedilen ya da kendiliğinden dağıldığı saptanan şubelerin mal, para ve hakları, dernek merkezine geçer.

Mahkemece kapatılan derneklerin bütün para, mal ve hakları, Hazineye geçer. Bu şekilde kapatılan dernekler ile birinci fıkra uyarınca mal, para ve hakları Hazineye intikal edecek derneklerin tasfiye ve intikalleri hükümet komiseri veya maliye temsilcisinin gözetiminde yapılır. Bu işlemlere, fesih, kendiliğinden dağılma ya da kapatılmanın kesinleştiği tarihte başlanır.

Feshine veya kendiliğinden saptanarak kapatılmasına karar verilen derneklerin para, mal ve haklarının tasfiye ve intikal işlemlerinin tamamlanmasından sonra, bunların "Dernekler Kütüğü"ndeki kayıtları, çalışmalarını bir il sınırı içinde bulunanlar için il ya da ilçenin en yüksek yönetim makamının, birden çok ilde faaliyet gösterenlerin İçişleri Bakanlığının oluru ile silinir.

Kapatılması için hakkında soruşturma ya da dava açılmış olan bir dernek, fesih ve buna bağlı olarak dernek mallarının devrine dair bir karar alındığı takdirde, soruşturma ve dava sonuçlanıncaya kadar devir işlemi yapılmaz.

V. Gençlik ve Spor Kulüpleri

Madde 48 - Kamu kurum ve kuruluşlarında, yükseköğretim kurumlarında ve özel kuruluşlar-

da, kendi mensupları tarafından, spor faaliyetlerini yönlendirmek ve boş zamanları değerlendirmek için, bu kurum ve kuruluşlar bünyesinde dernekler kurulabilir.

Bu dernekler ile aynı amaçla kurulan ve gençlik etkinliklerine katılacak dernekler, Spordan Sorumlu Devlet Bakanlığının; spor etkinliklerine katılacak dernekler, Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü'nün kütüklerine kayıt ve tescil edilir. Gençlik ve spor kulüplerinin kayıt ve tesciline ilişkin biçim ve koşullar, Spordan Sorumlu Devlet Bakanlığı ile Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğüne hazırlanacak yönetmeliklerle belirlenir.

Tescil edilen bu derneklerden, spor faaliyeti amacına yönelik olanlar “spor kulübü”, boş zamanları değerlendirme amacına yönelik olanlar “gençlik kulübü”, her iki faaliyeti birlikte amaçlayanlar “gençlik ve spor kulübü” adını alır.

Kulüplerde faaliyete katılacak veya tesislerden yararlanacak kişilerin, derneğe üye olmaları zorunlu değildir. 18 yaşından küçük olanların ve orta dereceli okul öğrencilerinin kulüplerde faaliyete katılabilmeleri veli ya da vasilerinin yazılı izin vermelerine bağlıdır.

Kayıt ve tescil usulleri ya da kulüp adını alan derneklerin organları, organların görev ve yetkileri, uymak zorunda oldukları esaslar, üst kuruluş oluşturmada uyulacak esas ve usuller, denetlenmeleri ve bu derneklere yapılacak her türlü yardımın biçim ve koşulu, Bakanlar Kurulu kararı ile yürürlüğe konulacak yönetmeliklerle belirlenir.

Gençlik faaliyetlerine ilişkin idari ve teknik yöneticiler, mensupları ile bu faaliyetlere katılacak olanlara uygulanacak disiplin işlemleri Gençlik ve Spor Bakanlığınca, spor faaliyetlerine ilişkin olanlar ise Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğünce hazırlanacak yönetmeliklerle belirlenir.

DOKUZUNCU BÖLÜM

ÇEŞİTLİ HÜKÜMLER

I. Kamu Yararına Çalışma Niteliği

Madde 49 - Bir derneğin amaç maddesinde yapacağı işler belirlidir. Kamusal bir görev üstlenen dernekler, Danıştay'ın oluru, Dernekler

Danışma ve Gözetim Kurulu'nun onayıyla, kamuya yararlı dernek statüsü kazanabilir.

Bir derneğin kamu yararına çalışan derneklere sayılabilmesi için:

1. Derneğin en az bir yıldan beri faaliyette bulunması,

2. Derneğin amacı ve bu amacı gerçekleştirmek için giriştiği faaliyetlerin ülke için yararlı sonuçlar verecek nitelikte olması şarttır.

II. Derneklerin Gelirleri

Madde 50— Derneklerin gelir kaynakları:

1. Üyelik ödentisi,

2. Derneklerce yapılan yayınlar, tertiplenen piyango, kermes, balo, eğlence, temsil, konser, spor yarışması, konferans ve benzeri sosyal, kültürel ve sanatsal faaliyetlerden sağlanan gelirler,

3. Derneklerin mal varlığından elde edilen kira ve benzeri gelirler,

4. Bağışlar ve yardımlar,

5. Yardım toplama hakkındaki mevzuat hükümlerine uygun olarak toplanacak bağış ve yardımlardan ibarettir.

Dernekler, kendilerine ait kitap, dergi, tişört, kalem vb. ürünler ve ikinci el giysilerin bağış makbuzu karşılığı satışından elde edilen gelirleri, burs ve genel harcamaları için kullanırlar.

Dernekler, dış ülkelerdeki gerçek veya tüzel kişilerden ya da diğer kuruluşlardan aldıkları yardımlar hakkında, o yıl içinde Dernekler Danışma ve Gözetim Kurulu'na gerekli bildirimini yapar.

Dernekler, benzer amaçla kurulmuş dernek veya vakıflarla ortak proje ve çalışmalar yapabilir, genel kurullarında ve yönetim kurullarında kararlar alarak birbirlerine kaynak aktarımı yapabilirler.

Dernekler, tanıtım amacıyla kullandıkları her türlü iletişim araçlarında banka hesap numaralarını bildirebilir ve yetki verilmiş görevlileri aracılığıyla dernek dışındaki etkinliklerinde makbuz karşılığı bağış alabilirler.

III. Derneklere Yapılacak Yardımın Şartları

Madde 51 — Dernekler, tüzüklerinde gösterilen amaçları, çalışma konuları ya da çalışma biçimlerini açıkça belirlemek kaydıyla, işçi ve

işveren sendikalarından, siyasi partilerden ve mesleki kuruluşlardan, benzer dernek veya vakıflardan, diğer kişi ve özel kuruluşlardan maddi yardım kabul edebilir ve adı geçen kurumlara maddi yardımda bulunabilirler.

İlgili bakanlık, valilik ve yerel yönetimler, kendi alanlarına giren konulara ilişkin projeler ve topluma yönelik etkinliklerin özendirilmesi için derneklere araç, çalışma yeri, arsa, para, eleman, proje giderleri, vb. yardımlarda bulunabilirler.

Genel ve katma bütçeli dairelerle mahalli idareler, kamu iktisadi teşebbüsleri ile bunlara bağlı kurumlar ve sermayesinin yarısından fazlası Devlete ait kuruluşlar, ancak kamu yararına çalışan derneklere; Spordan Sorumlu Devlet Bakanlığı ile Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü, tescillerini yaptıran spor kulüpleri, gençlik kulüpleri, gençlik ve spor kulüplerine; kamu kurum ve kuruluşları ile yükseköğretim kurumları da amatör kulüplere yardım edebilirler.

IV. Defter ve Kayıtlar

Madde 52 — Dernekler, Yönetmelikle belirlenecek defterleri tutarlar.

Dernekler, gerekli görürlerse başka defterler de tutabilirler.

V. Gelir ve Giderlerde Usul

Madde 53 — Yönetim kurulu üyelerinin tümü, gelir makbuzu kesmeye yetkilidir. Yönetim kurulu, yetki verilen kişilerin isim ve imza örneklerini il ya da ilçenin en yüksek yönetim makamına karar örnekleri ile bildirir ve doğacak sorumluluk yönetim kuruluna ait olmak koşuluyla, uygun gördükleri üyelere makbuz kesme yetkisi verebilir.

Dernekler, makbuzları kendileri bastırır. Makbuzlar, zimmetlenmiş kişilerce merkez dışı etkinliklerde kullanılabilir.

Dernekler, hazine bonosu, tahvil, fon, altın ve döviz alabilirler.

Dernekte çalışanların gıda, binaların temizlik, yakıt, yol gideri, benzin, özel günlerde çelenk, çiçek vb. her türlü giderleri, yönetim kurulu kararıyla ödenebilir.

Mali konularda, saydamlık ilkesi esastır.

VI. Taşınmaz Mal Edinme

Madde 54 — Dernekler, genel kurul kararıyla bağış, vasiyet, satın alma ya da kiralama yoluyla taşınmaz mal edinebilirler ve bunları satabilirler, kiralayabilirler. Bu taşınmazların dernek adına tapuya tescilinden itibaren üç ay içinde, Dernek Danışma ve Gözetim Kurulu'na bildirim yapılır.

VII. İzni Gerektiren Dernek Adları

Madde 55 — Dernekler, adlarında Türk, Türkiye, Milli, Cumhuriyet, Atatürk, Mustafa Kemal kelimeleri ile bunların baş ve sonlarına getirilen eklerle oluşturulacak kelimeleri, Bakanlar Kurulu kararı ile kullanabilirler.

VIII. Dernek Çalışmalarına Yasak Olan Yerler

Madde 56 - Öğrenci derneklerinin merkez ve şubeleri ile çeşitli etkinlik kollarına ait idare yerleri, öğrenci yurt binaları ve eklentilerinde açılmaz.

Derneklerin kamu hizmeti görülen bina ve tesislerle, her türlü resmi ve özel eğitim ve öğretim kurumlarında ya da bunların eklentilerinde yapacakları toplantı ve diğer çalışmaları, kurumların yetkili amirinin onayına bağlıdır.

IX. Türk Vatandaşlarının Yurt Dışında Kurdukları Dernekler

Madde 57 - Türk vatandaşları tarafından yurt dışında kurulacak derneklerin tüzüklerinin onaylı iki örneğinin ve yönetim kurulu ile dernek üyelerinin kimliklerini gösterir bir listenin, Dernekler Danışma ve Gözetim Kurulu'na gönderilmek üzere, derneğin bulunduğu yerdeki, yoksa en yakındaki Türk konsoloslığına bir ay içinde verilmesi zorunludur.

Bu dernekler, yönetim kurulunda olabilecek değişiklikleri ve yeni girecek üyelerin kimliklerini de aynı yolla bildirirler.

Türk vatandaşları tarafından yurt dışında, bu yasayla yasaklanmış amaçlarla dernek kurulamaz ve Türk vatandaşları bu türden derneklere üye olamazlar.

X. Muhakeme Usulü

Madde 58 - Bu yasayla ilgili olarak hukuk mahkemelerinde bakılacak davalarda, basit yargılama usulü uygulanır.

Bu yasa hükümlerine aykırı davranmaktan cezai kovuşturmayı gerektiren hallerde, 3005 Sayılı Meşhut Suçların Muhakeme Usulüne Dair

yasanın 1'inci maddesindeki yer ve 4'üncü maddesindeki süre kaydı aranmaksızın, failer hakkındaki kovuşturma ve soruşturma, sözü edilen yasa hükümlerine göre yürütülür.

Cumhuriyet savcıları, 3005 sayılı yasanın 4'üncü maddesinde yazılı süreyle bağlı kalmaksızın bütün delilleri toplayarak kamu davası açarlar.

ONUNCU BÖLÜM

SON HÜKÜMLER

I. Derneklerin Sandık Kurması

Madde 59 - Dernekler, tüzüklerinde öngörülmek ve sağlanan kârı üyelerine paylaştırmamak, risturn, faiz ya da başka adlarla üyelerine aktarmamak koşuluyla üyelerinin, yiyecek, giyecek gibi zaruri ihtiyaç maddelerini ve diğer mal veya hizmetlerle kısa vadeli kredi ihtiyaçlarını karşılamak amacıyla sandık kurabilirler.

Bu sandıkların kuruluş ve çalışma esasları, İçişleri Bakanlığınca hazırlanacak yönetmelikle belirlenir.

II. İktisadi İşletme Kurulması

Madde 60 – Dernekler ve şubeleri, gerekli yasal işlemleri uygulamak üzere bağımsız iktisadi işletmeler kurabilirler.

III. Lokal Açma

Madde 61 – Derneklerin lokal açmaları ve işletmeleri, o yerin en büyük mülki amirinden izin almalarına bağlıdır. Kamuya yararlı dernekler dışındaki dernekler, merkez ve şubelerinin bulunduğu yerlerde ancak birer lokal açabilirler.

IV. Uygulamaya İlişkin Hükümler

Madde 62 - 6/10/1983 tarih ve 2908 sayılı Dernekler Yasası ile bu yasanın ek ve değişiklikleri yürürlükten kaldırılmıştır. Diğer yasalarda, 2908 sayılı Dernekler Yasası ile ek ve değişikliklerine veya belli maddelerine yapılan atıflar, bu yasaya ya da bu yasanın aynı konuları düzenleyen madde veya maddelerine yapılmış sayılır.

Bu yasada hüküm bulunmayan hallerde Türk Medeni yasasının hükümleri, dernekler hakkında da uygulanır.

Bu yasa ile Türk Medeni Yasası hükümlerinin çatışması halinde, özel yasa olarak bu yasa hükümleri uygulanır.

Bu yasanın öngördüğü yönetmelikler, en geç altı ay içinde Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe konulur. Bu yönetmelikler çıkarılınca ya kadar, mevcut yönetmeliklerin bu yasaya aykırı olmayan hükümlerinin uygulanmasına devam olunur.

Cezai Hükümler

Madde 63 - Dernekler yasası ile ilgili cezai hükümler, Türk Ceza Yasası'nda düzenlenir. Usul hatalarında ise, hürriyeti bağlayıcı ceza yerine, öncelikle yazılı uyarı ve daha sonra para cezasına hükmedilir.

Yürürlük

Madde 64 - Bu yasa yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

Yürütme

Madde 65 - Bu yasa hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

Dernekler Yasa Taslağı, ¼lkemizin en saygın sivil toplum ¼rg¼tleri arasında yeralan ¼ađdaş Yaşanı Destekleme Derneği ile kamu kurumu niteliğinde ¼nemli bir meslek kuruluşu olan Türkiye Barolar Birliği'nin ortak ¼r¼n¼d¼r.

Dernekler Yasa Taslağının hazırlanmasında izlenen "imece usul¼", klasik bir kolektif ¼zg¼rl¼k olarak dernekleşme hakkının ¼z¼ne uygun d¼şmektedir.

T¼rkiye Barolar Birliği İnsan Hakları Araştırma ve Uygulama Merkezi (TBB-İHAUM), "İnsan Hakları ve G¼venlik" "Anayasa Reformları ve Avrupa Anaşası" adlı kitaplardan sonra, 3. yaşı olarak "Dernekler Yasa Taslağı" mevzuat ¼alıřmalarına katkıda bulunmayı amaçlamaktadır.

T¼RKİYE BAROLAR BİRLİĞİ K¼T¼PHANESİ

